

Гончаренко Алла Миколаївна,
кандидат педагогічних наук,
завідуюча кафедрою дошкільної та початкової освіти
Інституту післядипломної освіти
Київського університету імені Бориса Грінченка, м. Київ,
a.honcharenko@kubg.edu.ua;

Щербина Вікторія Миколаївна,
доцент кафедри дошкільної та початкової освіти
Інституту післядипломної освіти
Київського університету імені Бориса Грінченка, м. Київ,
кандидат політичних наук,
v.shcherbyna@kubg.edu.ua

ДОШКІЛЬНА ОСВІТА НІМЕЧЧИНИ ТА УКРАЇНИ: ВІДМІННЕ, ДОТИЧНЕ, ПОДІБНЕ

Перспектива й освіта – поняття тотожні. Вектори розвитку будь якої держави спрямовані на осучаснення освіти, на постійне її оновлення, що у перспективі задовольнить економічні потреби, висхідний розвиток. Очевидно, що вітчизняна освіта ослабила свій вплив на соціально-економічний розвиток, не відповідає ані сучасним запитам з боку особистості, ані світовим тенденціям.

У початковій школі вже кілька років відбуваються такі масштабні зміни, що дошкільна освіта має реагувати на них вже сьогодні [1; 2]. Це підтверджують передумови, що склалися:

- відбувається реформування не окремого рівня, а всієї системи освіти;
- виникають протиріччя між організаційно-змістовою складовими початкової освіти та дошкільної освіти;
- особистісно орієнтована модель здебільшого набула декларативності, позаяк ще не втратила живучість навчально-дисциплінарна модель;
- звучать нарікання батьків на домінуванні не духовності й душевності у педагогічному процесі, а знаннєвого компоненту.

Подібні проблеми затьмарюють перспективу, обмежують свободу дитини. Варто запозичувати досвід європейських країн, які тривалий час орієнтуються на усталені цінності дошкільної освіти. Як приклад - підтримка Міністерства закордонних справ Німеччини з програмою “Зміцнення взаємодії з громадянським суспільством країн Східного партнерства”. Глибина інтересу педагогів до особливостей і системи дошкільної освіти сягала таких складових:

- пріоритети та ціннісні орієнтації структури дошкільної освіти Німеччини;
- складники розвивального середовища та способи його створення;
- варіативність акцентів у дошкільній освіті;
- шляхи формування життєвої компетентності дитини;
- змістове наповнення педагогічних процесів;
- способи налагодження ефективної партнерської взаємодії з батьками;
- вихідні позиції управлінських процесів;
- методичні аспекти та способи організації життєдіяльності дітей;
- цілісність діяльності вихователя та вивищення його професійного рівня.

Пояснюємо це тим, що педагоги обох країн дошукуються спільного у суспільних та освітніх процесах у період інтеграції України до європейського простору. З боку України – входження до європейської спільноти зі збереженням власних культурних та етнічних особливостей, самоідентифікації, з боку Німеччини – демонстрація варіативності та рівності громадянського суспільства, позиціонування сфери дошкільної освіти як арени загальнодержавних ціннісних інтересів [3]. Окрім того, дошкільна ланка в Україні поки що залишається ареною змагань навчально-дисциплінарної та особистісно орієнтованої моделей, де остання програє, поступаючись рудиментам старої системи. Відбувається реформування наступного рівня (початкової освіти), а попередній (дошкільний) залишається у стані очікування.

Виявилось, що в Україні існує величезна когорта прибічників впровадження у практику особистісно орієнтованої моделі, технологій, сенсом яких є не стільки масова соціалізація дитячих груп, скільки підтримка та психолого-педагогічний супровід кожної конкретної дитини. Задля збереження явища наступності у розвитку дитини (у німецькій системі – *культура освіти*) практики самотужки дошукуються варіативності способів педагогічних дій, намагаючись зреалізувати природню дитячу потребу: жити у злагоді з собою та з довкіллям. Очевидно, що до дитини третього тисячоліття застосування старих схем, підходів, критеріїв сьогодні неможливо, а то й вкрай небезпечно, бо це гальмує її розвиток.

Внаслідок ознайомлення з системою німецької дошкільної освіти було розгорнуто широкі дискусії, щодо цінностей, що їх формує дошкільна освіта

України, та зіставлення їх з цінностями німецької дошкільної освіти. Такі дискусії у різних регіонах поклали початок реформуванню дошкілля від конкретної педагогічної спільноти до контексту державотворення, що й відбувається знизу вгору [4].

Видається логічним, що наразі в Україні розпочалося національне дослідження якості освітнього процесу в закладах дошкільної освіти з використанням міжнародної методики ECERS-3 [5]. Особливість методики полягає в тому, що робиться акцент на дослідженні умов, створених для розвитку дитини, на удосконаленні розвивального середовища відповідно до міжнародних стандартів, на сприянні професійному розвитку педагога, на можливості побачити ресурси та ризики. Подібно до Німеччини, організація простору, де діють діти, розглядається як фундамент освітнього процесу закладу дошкільної освіти, що його має створити вихователь. Дитині надається важливе право бути господарем і розпорядником своєї життєдіяльності.

Цей аналіз може стати основою реформування системи дошкільної освіти України та приведення її у відповідність до загальноєвропейських норм і цінностей.

Список використаних джерел

1. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти "Нова українська школа" на період до 2029 року. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/54258/
2. План заходів на 2017-2029 роки із запровадження [Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти "Нова українська школа"](#). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/903-2017-p>
3. Гончаренко А.М. Відображення: цінності німецької та української дошкільної освіти у взаємному порівнянні // Неформальна освіта: кращі практики і проекти.- Житомир: Вид-во Житомирського держ. ун-ту імені І. Франка.- 2019.- Вип. 2, іл.- С. 24-27.
4. Громовий В. [Родзинки німецьких дитсадочків та початкових шкіл](#). Освіторія. URL: https://www.google.com/url?client=internal-element-cse&cx=partner-pub-3317167162609756:3134777453&q=http://education-ua.org/ru/articles/1255-rodzinki-nimetskikh-ditsadochkiv-ta-pochatkovikh-shkil&sa=U&ved=2ahUKEwjvy-S424ztAhVwkIsKHdAjB1wQFjAAegQIBhAB&usg=AOvVaw3Gah2mKzi3GdS2_w6ru-GA
5. Косенчук О., Новик І. Використання міжнародної методики ECERS-3 у закладах дошкільної освіти// Дошкільне виховання. - 2020.- № 10.- С.10-13.